

Dane recenzenta

Prof. dr hab. Marek Moździerz

Poznań, 23 czerwca 2025 r.

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego

W Poznaniu

Recenzja w przewodzie doktorskim Pana Fangcheng Li**Zlecniodawca recenzji**

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina pismo z dnia 20 lutego 2025 r.

Zlecenie podjęte na podstawie *ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Dotyczy

Powierzenia mi funkcji recenzenta przewodu doktorskiego, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne Pana Fangcheng Li.

Do przekazanego pisma przewodniego i umowy zamawiającej recenzję przez UMFC załączono:

- Pracę doktorską zarejestrowaną na nośniku elektronicznym - płyta CD zawierająca jedenaście utworów w tym:

pięć arii europejskiej literatury operowej i sześć fragmentów oper chińskich.

Rejestracji dokonano w 22 lutego 2023 r. w Sali kameralnej filharmonii.

- Dysertację stanowiącą opis zarejestrowanego materiału muzycznego zatytułowaną:

Studium historyczne rozwoju głosu basowego we współczesnej operze chińskiej.

Recenzja przedstawionej pracy doktorskiej

Praca doktorska to zarejestrowane na płycie CD w Sali kameralnej filharmonii 22 lutego 2023r. jedenaście utworów klasycznego repertuaru basowego. Pięć pierwszych to reprezentatywne dla tego rodzaju głosu arie z oper kompozytorów europejskich. Kolejne sześć to fragmenty oper chińskich z udziałem doktoranta. Śpiewakom przy fortepianie towarzyszyła Valentyna Kudriavtseva, reżyserem nagrania była Ewa Lasocka.

Nagrane arie europejskie to:

1. G. Verdi – aria Filipa „Ella giammai ma'mo” z opery *Don Carlos*,
2. P. Czajkowski – aria Księcia Griemina „Lyubvi vse vozrasty pokorny” z opery *Eugeniusz Oniegin*,
3. W.A. Mozart – aria Sarastra „In diesen hail'gen Hallen” z opery *Die Zauberflöte*,
4. G. Verdi – aria Zachariasza „Tu sul labbro dei vaggenti” z opery *Nabucco*,
5. G. Rossini – aria Don Basilio „La calunnia..” z opery *Il barbiere di Siviglia*,

fragmenty oper chińskich stanowią:

6. Guo Wenjing - aria Liu Siye „Spójrz na tych brudnych wozaków” z opery *Wielbłąd Xiangzi*,
7. Guo Wenjing – aria Liu Siye „Częstowanie gości winem” z opery *Wielbłąd Xiangzi*,
8. Zhang Qianyi – aria Starszego Pana Zhou „Od tamtego dnia” z opery *Kwiecie Orchidei*,
9. Lei Lei – duet Gongsun Chujiu i Mai Shu „Jakże świeże są owoce i warzywa i Ogromne życie” z opery *Sierota z klanu Zhao*,
10. Lei Lei - duet Gongsun Chujiu i Cheng Ying „Ona już wie” z opery *Sierota z klanu Zhao*,
11. Yin Quing – Zhang Shuiyao „Nawet jeśli się nie zgadzasz, to i tak musisz się zgodzić” z *Ballady o Wielkim Kanale*.

Nagrany materiał pozostaje w ścisłym związku z tematem pracy doktorskiej. Pierwsze pięć nagranych arii to wymagający, klasyczny repertuar basowy. Pan Fangcheng Li zrealizował te kompozycje w stopniu zadawalającym, wzorując się na nagraniach uznanych śpiewaków o czym informuje w opisie dzieła. Wykazał się dobrym opanowaniem warstwy językowej i właściwie uchwycił klimat nagranych utworów prezentując dobre opanowanie techniki wokalne *bel canto*. Zróżnicowany charakter nagranych arii dał doktorantowi możliwość zaprezentowania pełnego spektrum umiejętności.

Kolejne sześć nagranych utworów to fragmenty oper chińskich powstałych w wyniku rozszerzania się wpływów europejskich na postawy twórcze chińskich kompozytorów.

Doktorant skutecznie łączy technikę wokalną europejskiego *bel canto* z techniką wokalną charakterystyczną dla wykonawstwa repertuaru chińskiego.

W pracy szczegółowo omawia podobieństwa i różnice w podejściu do technicznych rozwiązań zastosowanych w poszczególnych ariach.

Dzięki dogłębnej analizie którą przedstawia w dysertacji, materiał muzyczny został przez doktoranta odczytany i przekazany w sposób interesujący z uwzględnieniem adekwatnych stanów emocjonalnych. To pełna ekspresji ciekawa i przemyślana interpretacja.

Wszystkie arie i duety wykonał prezentując pełne spektrum swojego warsztatu wokalnego. Swoboda wypowiedzi słownej, wokalne i muzycznej stanowi o wysokiej jakości prezentowanych utworów.

Widoczna myśl interpretacyjna zawarta w prezentowanym dziele, przemawia ekspresyjnym bogactwem barw i odcieni i decyduje o oryginalnym, wysokiej wartości dziele artystycznym.

Dysertacja zatytułowana: **Studium historyczne rozwoju głosu basowego we współczesnej operze chińskiej**, przygotowana została z dużą starannością. Autor w metodyczny sposób poddaje szczegółowej analizie kolejne arie i duety a wnikliwa analiza obejmuje zarys fabuły, charakterystykę artystyczną i analizę wokalną.

Autor zamieszcza w pracy opisy omawianych scen, dokładne tłumaczenia arii i duetów, liczne przykłady nutowe oraz w załączniku materiał nutowy obejmujący wykonane fragmenty oper chińskich, co w pełni pozwala śledzić przemyślaną interpretację.

We wprowadzeniu przedstawia ogólny zarys zadań, które postawił sobie przy realizowaniu doktoratu i omówił zastosowane metody badawcze.

Podjęty przez doktoranta temat jest interesujący i złożony, szczególnie w kontekście zmian estetycznych, społecznych i kulturowych zachodzących w operze chińskiej. W tradycyjnej operze chińskiej głos basowy w klasycznym ujęciu był rzadko eksponowany, ponieważ dominowały w niej głosy wysokie – zwłaszcza tenorowe.

W czterech rozdziałach poczynając od ogólnej charakterystyki i procesu rozwoju partii basowych w operze zachodniej i ostatnio także operze chińskiej, ukazuje jak modernizacja i globalizacja kultury spowodowała, że chińska opera zaczęła adaptować elementy opery zachodniej. Głos basowy, wcześniej marginalizowany, zyskał na znaczeniu – zarówno jako środek wyrazu artystycznego, jak i sposób nadania dramatyzmu niektórym rolom.

Autor dokonuje szczegółowego omówienia wszystkich zabiegów kompozytorskich podejmowanych przy powstawaniu poszczególnych arii. Przy zachowaniu struktury formalnej ukazuje, iż prezentowane utwory zawierają w sobie znaczące elementy kultury chińskiej.

Obecnie chińscy kompozytorzy, wprowadzają do oper chińskich techniki orkiestrowe i wokalne znane z opery europejskiej. Pojawiły się nowe dzieła pisane z myślą o głosach basowych jako centralnych postaciach.

Autor dowodzi, że zmiany zachodzą także u odbiorców sztuki operowej. Publiczność coraz lepiej reaguje na zróżnicowanie głosowe. Głos basowy daje możliwość stworzenia potężnych, zapadających w pamięć momentów. W operach łączących elementy tradycji i nowoczesności głos basowy często łączy zachodnią stylistykę z chińską narracją a basom powierzane są często nowe, złożone role psychologiczne. W ostatnich latach głos basowy w operach chińskich zyskał nowe znaczenie, stając się narzędziem artystycznej ekspresji w duchu współczesności. W przeciwieństwie do tradycyjnych ról, gdzie był niemal nieobecny, dziś bywa używany do budowania napięcia dramatycznego, wzmacniania symboliki oraz jako znak adaptacji estetyki opery chińskiej do światowego rynku kultury.

Doktorant precyzyjnie omawia styl wykonywanych arii i szczegółowo analizuje poszczególne utwory uwypuklając ich cechy narodowe tym samym tworzy całościowe omówienie tematu określonego tytułem pracy.

Wszelkie aspekty odnoszące się do tematu pracy zostały omówione w sposób czytelny i wystarczający. W jasny sposób przedstawione zostały elementy determinujące przyjęcie konkretnych rozwiązań twórczych i dalej wykonawczych.

W pracy autor korzysta z bogatej bibliografii. Doktorant swoją pracą wykazał się dużym potencjałem do prowadzenia działalności naukowej, a sama praca stanowi ciekawy materiał poznawczy

Praca napisana jest w sposób jasny i przejrzysty. Także pod względem edytorskim przygotowana jest starannie choć autor nie ustrzegł się nielicznych błędów (na stronie 13 powtarza zdania ze strony 12).

Konkluzja

Praca doktorska pana Fangcheng Li w części wykonawczej i opisowej dostarcza materiał ukazujący artystę, który w pełni sprostął wymaganiom Ustawy w zakresie przygotowania do samodzielnej pracy badawczej. Materiał muzyczny przedstawiony do

oceny stanowi wartościowe dzieło artystyczne. W interesujący sposób łączy elementy muzyki chińskiej i europejskiej. Doktorant w obszernej dysertacji, przedstawia problemy zawarte w temacie i logicznie przy zastosowaniu odpowiednich metod badawczych je uzasadnia. Problem naukowy prezentowany w pracy doktorskiej wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska pana Fangcheng Li spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

A handwritten signature in blue ink, reading "Marek Mojszka". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke extending to the right.